

INGEKOMEN 13 NOV 2009

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

Gemeente Dinkelland
t.a.v. dhr. G.J.A. Kleijssen
Postbus 11
7590 AA DENEKAMP

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon
drs. G.H. Glas

T 033 421 72 88
F 033 421 77 99
g.glas@cultureelerfgoed.nl

Uw e-mail
8 oktober 2009

Datum **12 NOV. 2009**
Betreft Ootmarsum, nieuwbouwplan Schiltstraat-Kapelstraat (museumplan
Schulten)

Geachte heer Kleijssen,

Op 15 oktober j.l. woonden collega mevrouw M. Kok en ondergetekende de presentatie bij van het ontwerp voor een te bouwen museum ter plaatse van het voormalige Huize St. Franciscus binnen het beschermde stadsgezicht van Ootmarsum. Na de presentatie hebben ook wij een aantal opmerkingen gemaakt over het ontwerp (plattegronden d.d. 8 oktober 2009 en impressie-tekeningen van de gevelbeelden aan Schiltstraat, Kapelstraat en achterzijde van het complex).

Op uw verzoek geven wij in het onderstaande onze opmerkingen hierbij schriftelijk weer, zij het soms in een wat meer uitgewerkte vorm dan tijdens de bijeenkomst en bovendien hier en daar aangevuld op grond van interne bespreking van het ontwerp.

Als eerste hebben wij herhaald het te betreuren dat niet het eveneens leegstaande klooster Maria ad Fontes is gekozen voor het ontwikkelen van de museumfunctie, aangezien zowel het gebouw als de culturele context van deze locatie zich hiervoor goed zouden hebben kunnen lenen. Nu de keuze echter onomkeerbaar is gemaakt, is het zaak om op de locatie St. Franciscus een zo goed mogelijk ingepast ontwerp te doen realiseren.

In de presentatie maakten de architecten melding van de situering in het beschermde gezicht, met als interpretatie dat deze bescherming de aanwezigheid betreft van een aantal beschermde rijksmonumenten. Deze opvatting schiet inhoudelijk tekort, aangezien de bescherming van het gezicht betrekking heeft op het totaal van de historisch-ruimtelijke stedelijke structuur en het bebouwingsbeeld (waarvan natuurlijk de beschermde monumenten onderdeel uitmaken, maar ook andere panden dragen daaraan bij). Het is dan ook een gemis dat de impressietekeningen het ontwerp isoleren van de omgeving.

Het 'intekenen' van het ontwerp in de aangrenzende en omliggende gevelwanden zou duidelijk hebben gemaakt dat met name het museumgedeelte zich niet goed voegt in het bestaande bebouwingsbeeld dat wordt gekenmerkt door een hoge

mate van architectonische differentiatie, heldere gevelindeling, detaillering, materiaalgebruik. De grote oppervlakten glasgevel domineren sterk over de omgeving en zijn zeker niet direct te verklaren uit de functieverdeling binnen het gebouw (bijvoorbeeld: op korte afstand achter de glaspui is weer een dichte wand nodig voor de filmzaal, en geen van deze glaspuien brengt licht in de museumzalen).

Het bouwdeel waarin o.m. de brasserie is gedacht sluit beter aan bij het algemene bebouwingsbeeld binnen het beschermde gezicht. Deze vormgeving is kennelijk gekozen als referentie aan de pastorie die (ongeveer) hier heeft gestaan. Naast de royale glazen gevels van het museumgedeelte roept het voor de beschouwer, immers wandelend in een historische omgeving, de vraag op of dit niet het gebouw is waar het eigenlijk om gaat en waar het museum in is gevestigd.

Qua detaillering van dit bouwdeel merken wij op het belangrijk is om de verhoudingen van de detaillering van de gevels en vensters nogmaals goed te bestuderen en aan te passen, opdat er een verantwoord beeld ontstaat. Het gaat hier met name om de afmetingen van alle glaspuien op de begane grond (verfijnder, subtieler) en de gevelopening ten behoeve van de loggia op de verdieping van het risaliet (smaller, niet breder dan de gevelopening op de begane grond). De top van het risaliet ware beter niet te verjongen, noch boven de kap uit te laten steken.

In totaliteit kan men op de gevels aan zowel de Schiltstraat als de Kapelstraat een lineaal leggen over de getekende raampartijen c.q. verdiepingshoogten. Beter ware het om meer individualiteit na te streven, zoals dat ook in de omringende bebouwing aanwezig is, waardoor in elk geval aan de Kapelstraat een minder star en meer plastisch gevarieerd (speelser) gevelbeeld ontstaat.

Deze opmerking staat naast de erkenning dat met het ontwerp wel een zo goed mogelijke benadering is gegeven aan de historische kleinschalige parcellering van de afzonderlijke panden zoals die is terug te vinden op het historisch kaartbeeld dat ook als randvoorwaarde voor bouwplannen op deze locatie is meegegeven in deel C van het Masterplan (Ootmarsum ontwikkelt).

Hieraan is ook de randvoorwaarde ontleend dat zou moeten worden teruggegrepen op de voorgevelrooilijnen zoals die ter plaatse in 1829 aanwezig waren.

Hieruit werd ook verklaard het toevoegen (ten opzichte van het ontwerp zoals dat in maart j.l. was) van een luifel in het geveldeel met de entree. De luifel als ontwerp maar ook als toevoeging aan het gevelbeeld is niet als verbetering te beschouwen en de enige reden hiervoor lijkt te zijn het 'halen' van de opgegeven rooilijn.

Eigenlijk geldt hetzelfde voor het ver vooruitspringende bouwdeel ter plaatse van de winkel en de filmzaal. De getoonde beelden genomen vanuit de richting Markt tonen een hoog oprijzend blind stuk van de zijgevel van dit bouwdeel in behoorlijk contrast met het omringende bebouwingsbeeld en daaraan zeker geen verrijkende toevoeging. Tevens vormt dit deel een ernstige verstoring van het zicht vanuit deze richting door de Schiltstraat richting Westwal.

Wanneer de eis om vast te houden aan de rooilijnen van 1829 leidt tot een ontwerp als het voorliggende, is de vraag gerechtvaardigd of onverkort aan die eis zou moeten worden vastgehouden. Het gaat immers om de opdracht een ontwerp te maken dat past binnen het beschermd gezicht, en daarvan is de voorgevelrooilijn wel een belangrijk maar niet geheel onbespreekbaar aspect.

Uit stedenbouwkundig oogpunt valt er nog een opmerking te maken bij de entreepartij. Dit is het bouwdeel dat ligt in de zichtlijn komend vanuit de Grotestraat maar het ontwerp doet geen recht aan deze belangrijke positie, met name omdat dit onderdeel te laag is ontworpen. Dit deel van de gevelwand vraagt om een duidelijke en logisch ingedeelde gevel van voldoende hoogte als afgrenzing van de stedelijke ruimte op de T-kruising, met een derde bouwlaag over de diepte van de entreehal met een geveldeel aan de straatzijde. Gesuggereerd is om hiertoe te denken aan het spiegelen, qua volume, van de topgevel van het hoge museumgedeelte.

Een historische binnenstad als Ootmarsum wordt gekenmerkt door bebouwing met kappen die in totaliteit het historisch dakenlandschap vormen. In principe gaat dan ook de voorkeur uit naar ontwerpen die daarop aansluiten. Het ontwerp laat zien dat vijf van de ontworpen woningen langs de Kapelstraat niet van kappen zijn voorzien. Aanvankelijk leek hiervoor de reden te zijn dat kappen op deze bouwdelen een te ernstig gevolg zouden hebben op de toetreding van daglicht tot de panden die recent zijn gebouwd aan de overzijde, tussen de Kapelstraat en de Westwal. Nadere beschouwing van het ontwerp laat echter zien dat dit niet of slechts gedeeltelijk de reden kan zijn. Drie van de vijf betreffende bouwdelen laten (vanaf de Kapelstraat gezien) een terugliggende derde bouwlaag zien, maar twee een in de gevelwand aan de Kapelstraat opgetrokken derde bouwlaag. Hiervoor lijkt het 'lichtverhaal' niet op te gaan. Bovendien dragen deze delen ook niet bij aan het bebouwingsbeeld waarin panden tenminste aan de straatzijde iets van een kapvorm zouden moeten tonen. Bij nader inzien zou het ontwerp op dit onderdeel herziening behoeven.

Eveneens in relatie tot het historisch dakenlandschap moet gezegd worden dat de voorgestelde kap boven het museumgedeelte, door de combinatie van nokhoogte en totale lengte van bijna 35 meter niet in enige verhouding staat tot de bescheiden schaal en kappen van de overige bebouwing en zelfs van de grote kerk, historisch gezien wat dat betreft het meest opvallende gebouw in het centrum, later aangevuld met de gebouwen van Maria ad Fontes. Het is nog even de vraag vanuit welke richtingen de massale kap ook werkelijk zichtbaar en dominant zal zijn, bijvoorbeeld vanaf het Kerkplein en de hogere delen van Ootmarsum (richting Denekampseweg). Aanvankelijk stelden wij slechts de vraag of het grote gesloten dakvlak nog zou worden 'verstoord' door dakdoorvoeren van installaties e.d., hetgeen volgens de architecten niet het geval zal zijn. Bij nader inzien zouden wij als aanvullende opmerking willen toevoegen dat de mogelijkheden zouden moeten worden onderzocht om de kap tenminste optisch onder te verdelen in kleinere eenheden.

Tenslotte eindigden wij met de aanbeveling om bij de keuze van materialen en kleuren niet te streven naar al te harde contrasten met de omgeving, derhalve niet te gladde materialen en te veel afwijking van het aanwezige kleurenpalet.

Samenvattend zijn wij van oordeel van het getoonde ontwerp nog niet het definitieve ontwerp kan zijn waarmee de vereiste procedures succesvol kunnen worden doorlopen en zien dan ook het resultaat van de verwerking van de (door ons en anderen) gemaakte opmerkingen tegemoet.

Afschrift van deze brief zend ik aan Het Oversticht.

Hoogachtend,
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'G' and 'H' followed by a horizontal line.

drs. G.H. Glas
Consulent, Planvorming en Ruimtelijke Ordening